

Broytingar í politikki USA

I TEXAS, HAR JOHNSON, FORSETI, HEVUR HEIMBYLI SITT, ER SUM KUNNUGT ALT IKKI BARA STÓRT, MEN STÓRST. AMERIKUMENN SPYRJA Í DAG, UM JOHNSON ER Í FER VIÐ AT FYLGJA SIÐUM HEIMSTAÐSINS Í SAMBANDI VIÐ DEMOKRATISKA FLOKKIN

Johnson og Goldwater

Stoðan er tann, at tað er glíð komið á javnvágin millum demokratarnar og republikkanarnar, og at demokratarnir hava bestu líkindi er gerast stórir meiraltaflokkur, meðan republikkanarnir eru dómir til at verða í andstöðu. Orsokirnar eru tvær: Johnson og Goldwater.

JAVNVAGIN HILDIN AFTANÁ KRIGGSÁRINI

Javnvágin var hildin aftaná kríggssárin. Demokraturn Truman varð avloystur av republikkanarnum Eisenhower, og hann varð aftur avloystur av demokratinum Kennedy aftaná eitt val, ið betri enn nakað annað visti, at javnvágur í politisku stöðuni: Kennedy gjordist forseti við bara nokrum faum promillum meira atkvøðum enn Nixon.

So kom valið millum Johnson og Goldwater. Republikkanarnir frá tí traditionellu mildu konservatismuni mótvægis mildu frisinnaða traditiónum demokratanna. Teir vistu stórliga, at teir stóðu til høgur — og taptu.

Tá menn nú halda, at hetta tapið kann fáa álvarsamar fylgjur fyri flokkinn, meira vittevndi enn í løtuni, er orsokin ikki beinleiðis svingningar við álitunum hjá størum samfelagsbólum.

FAKFELOGINI MÓTVEGIS PENINGAVALDINUM

Tey amerikansku fakfelögin, sum er ein av hesum bólum, hava, uttan at binda seg, vanligja styðjað demokratarnar. Mótpartur teirra er hin stóri forrættingsheimurin, og hann styðjar republikkanarnar. Seinastu frásøgnirnar frá fakfelögunum vísa, at hesi meira enn áður ætla at styðja demokratarnar. Og forrættingsheimurin er alt meira og meira á veg yvir til Johnson. Og tað sum telur meira: hann er á veg at taka undir við politikki Johnsons.

OV MIKIL SENTRALISERING AV TI ILLA

Traditionelt hevur stóða stórfinansins til stjórnina í Washington

verið henda: Ov mikil sentralisering er av tí illa, tí hon kann koma at hindra forrættingslívunum, og ov stórir forbundsskattir eru av tí illa, tí teir ikki bara raka peningapungin hjá stórmönnum, men draga pengar, sum fólk annars vildu brúkt at keypt idnaðarvørur fyri, til onnur endamál.

Hesa uppfatan hava republikkanarnir sum heild havt; teir hava ikki talað so nógv um prinsippini, men heldur skuldsatt umstingina í Washington fyri oyðslan og vánaligari haggreiðing.

FLEIRI SKATTALÆTTAR UNDIR DEMOKRATUNUM

Men tað er hent nakað í Kennedy-Johnson tíðarskeiðinum. Teir báðir demokratisku forsetarnir hava beinleiðis víst, at einki hald er í øllum skuldsetingunum um oyðslan ella vánaliga umsting. Tey 8 árin Eisenhower sat sum forseti við kendum monnum frá forrættingslívunum sum næstu medarbeiðarar, fór fram bara ein skattalækkning, men meðan demokratarnir hava sitið við ræðið eru komnar 5:

Tað eru komnar lógir um illegginkarett, tveir niðurskurðir í partafelagsskattinum, um minkning av umsetingargjaldinum, ein nýggj avskrivingskipan og ein risastóur niðurskurður í persónligu skattinum uppá 80 milliardir krónur.

Sentraliseringin er ikki vorðin minni, men umstingin er vorðin betri. Tað er verjumálaráðharrin McNamara, sum eiga heiðurin fyri hetta. Sjálvur er hann toppbusinessmaður:

Hann varð heimaður at taka við starvinum sum verjumálaráðharrin úr einum høgum sessi hjá Ford. Við hesum eru nakrar av ábreiðsl

Johnson forseti

»HITT STÓRSLIGNA SAMFELAGIÐ« HJÁ JOHNSON

sumum móti demokratunum frá forrættingslívunum fálnar til jarðar. Hetta er hent, uttan at Johnson á nakran hátt hevur fylgt ynskjum teirra um, at staturin skal halda fingrarnar burtur frá forrættingslívunum.

Tvørturímóti hava ætlanir hansara um »hitt stórsliga samfelagið« gjørt, at staturin hevur fevnt seg út yvir hitt ókonomiska lívið sum ongantíð áður; men forrættingsmenn ásanna, at Johnson hevur rætt í hesum mál.

Møguliga eru tað dómi frá Europa, ið fær teir at viðganga hetta. Amerikunum hava altíð havt ílt eyga á hinum mikla sundurbýtnum av Europa í nationalstatir. Nú hava teir rakt við, at hetta sundurbýti er í ferð við at hvørva — og tá serstakliga á ókonomiska okknum. Hin blómandi idnaðurin í Felagsmarknaðarlondunum hevur givið teimum nakað at hugsa um. Tí just á oknum, har teir hava verið afturfalðandi: samskipan av okonomiini, har hava hesi lond gjørt stór framstig.

Johnsons »stórsliga samfelagið« miðar fyrst og fremst ímóti í hægsta mál at gera nýttu burtur ú øllum rikidomi landsins — ikki minst burtur úr teimum menniskjanliga virðinum.

Forrættingslívið hevur ásannað, at ein áhaldandi framleiðsluokning uppá hvønn arbeiðara ikki kann halda fram, og hesir eru tí meira farnir at hava áhuga fyri sjálvum menniskjanum í sambandi við framleiðsluna.

Forrættingsheimurin nærkar seg Johnson alt meir og meir, og just hani er stórar peningangóðir longu komnar í valgrunnin hjá demokratunum og døgliga verður agiterað fyri tí sokallaða Johnson-línjuni.

POLITISKT UMBYTI

Tað kunnu tí lættliga koma stórar broytingar í flokksuppyggjanini, broytingar, sum í seinasta lagi kunnu føra til, at demokratarnir gerast meira konservativir, meðan republikkanarnir gerast meira frisinnaðir.

Valið av republikkanaranum John Lindsay til borgmeistara í New York er fyrst og fremst eitt

Borgelig samling — Borgelig famling

I tíðsnoden etter valget var det arbeiderpartiets budgëttforslag som ble lagt fram for Stortinget. Hva vi hittil har sett er ikke så meget. Famlede og nølende har de laget litt tall-forandring her og der. Det skulle bli så flotte saker med boligbygging i stor stil og telefoner skulle bli alle mennis eie. Si viser det seg at telefon opplegget også er arvegods. De må nok opere med langt ut i sytti-åra.

Tilbake til boligene så viser det seg at de private bankene skal til gode sees med lån og renter fra folk. Husbankenes virksomhet og hjelp skal bremses. Det er kunnigjort at husleiene skal gaa opp i nye huse og at rentene skal forhoyes.

Det nytter ikke å høre på folk med lang erfaring, med kunnskap og innsikt i arbeidet i de åra som er gåt siden den annen verdenskrig sluttet. — Ja, ja, det er ikke greit å komme til et dekket bord. Så diskuteres det om skattene, omsetningsavgifter og nå snart om lønns pålegg og annet som kan få betydning for den borgelige samling. I skrivende stund kommer jeg også på at det i denne uka ble gitt beskjed om at det stateide aluminiumsverket Ardal/Sundalsøra ikke skal begunstiges med lavere tilbakebetaling og renter.

Tvørámaður og Arup-ætlanin

Ímóti Arup-ætlanini kallaðist grein í næstseinasta blaði. Grein-skrivarin hevði til greinina sett yvirskriftina Tvørámaður og Arup-ætlanin. Av tí at yvirskriftin varð broytt, fekk greinin kanska ikki tá tilætlaðu meiningina, sum sjálvandi ikki varð tilætlað av blaðstjórnini.

Læknin Arthur Vaag ið tá æt Rasmussen (navnið Vaag tók hann ser aftaná at hann fór úr Føroyum) Mando pr. Ribe, sum áður hevur verið lækni í Føroyum hevur biðið um innivist fyri hesum greina-stubba:

EN LILLE BEMÆRKNING TIL EN OPLYSNING I FØROYA SOGA

En fortræffelig bog er udkomet, Rasmussen og Samuelsen — Føroya Soga. — Må det være mig tilladt at komme med en lille bemærkning: der er to områder, som jeg har blandet mig i, omtalt i bogen, det ene er med hensyn til septembersegen.

Side 142 læses: »Tað er serliga dr. R. K. Rasmussen fyrri at takka, at funnið var fram til smittuberan. Tá vóru longu fleiri deyð av hesi sjúkue.

Det er så sandt, så sandt, men der mangler lidt eftertænkninger:

»Tað var 1934. Men ov nógv fólk, 20 kanska 25, doyði aftaná av tí, at hann gloymdi at greiða frá til 1937—1938«.

En canadisk epidemiolog, Westwood, undrer sig over, at sygen fik lov at hænge så længe og så voldsomt på Færøerne, fra 1930—1938.

Nå passes det godt på fra arbeiderpartihold. Det er en saklig opposisjon som føres. Men vi noterer med stor interesse hva som gjøres både ute og heime.

Det er lett å kritisere. Noe annet er så sitte med ansvaret. Nå skal de borgelige i allfall få erfare det om ikke annet.

Jeg skal senere komme tilbake og sette fingeren på et og annet i norsk politikk.

Fridtjof Diesen.

Utenlandsk eller norsk kapital

Vi skal ikke la oss blende av den utenlandske kapital, særlig når det er en mann som byr fram sitt gull og erklærer seg villig til investering i norske i gangværende bedrifter.

For noen år siden kom en nederlander til Norge og la ned endel penger i et norsk mekanisk verksted og skipsbyggeri. Han fikk den konsesjon som trengtes for å erhverve norsk eiendom. Men mannen slo stort på. Dette skulle bygges et nytt stort skipsverft. Men hva skjer? — Mannens luftslott brister som sepeboller og resultatet blir at en stor flokk arbeidere og funksjonærer blir arbeidsløse. Verkstedet utbys igjen til et norsk firma. Nederlenderen må trekke seg ut og får med seg en hel del dyktige og hederlige nordmenn i fallet. En dyr lærepenge ikke sant? —

Fridtjof Diesen.

Selv havde jeg set 5 tilfælde af en ny sygdom i 1930, men ingen i 1931 og 1932. Dog har der sikkert været tilfælde andre steder, måske endog hos dr. R. K. Rasmussen selv, — det kan passe med en af hans udtalelser, — men han var ikke i stand til at se, at det var noget nyt.

I 1933 så jeg 26 tilfælde, skildrede dem i et foredrag i Thorshavn, hvor dr. Rasmussen afviste min teori om en ny sygdom.

Men da han læste min afhandling, juli 1934, så han straks, at den af mig beskrevne sygdom var på det nærmeste identisk med psittacose.

Men alle læger på Færøerne afviste min opdagelse lige til 1937, — de mente det kun drejede sig om almindelig influenza og lignende.

Den eneste, der offentligt, overfor lægerne, søgte at støtte mig, var sysselmand Bernhard Mortensen. Men uden resultat.

Skal nogen på Færøerne nævnes med respekt, så kommer sysselmanden for R. K. Rasmussen.

Til eftertanke en oversigt: Europa-Amerika (500.000.000 beboere) 1929-1930: 800 tilfælde med 128 dødsfald.

Færøerne, (dengang 25.000 beboere) ca. 200 tilfælde med ca. 55 dødsfald, 1930-1938.

Når dødelighedsstatlet er angivet så højt er årsagen den, at 12 ufødte børn døde sammen med deres mor.

A. Waag.

Havnar Arbeidsmannafelag

hevur ársaðalfund hósðagin 16. desember kl. 20 í losj uni.

Dagskrá:

Sambært grein 25 í lógini Felagshús
50 ára minningarhald
Ymist.

STJÓRNIN